

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ท่ามกลางกระแสสังคม และเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กฎหมายไทยได้มีการปรับเปลี่ยน และแก้ไขเพิ่มเติมตลอดเวลาเพื่อก้าวให้ทันต่อวิวัฒนาการ และกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ของมนุษย์ และสังคม ซึ่งกฎหมายไทยในยุคปัจจุบันได้มีบทบัญญัติกฎหมายมากมายที่ออกมาบังคับใช้ เพื่อคุ้มครองสิทธินอกทรัพย์สินของปัจเจกชน เช่น สิทธิในครอบครัว สิทธิในเกียรติยศชื่อเสียง สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น แต่กฎหมายเหล่านี้กลับมิได้มีการกำหนดกฎหมาย หรือมีมาตรการที่ชัดเจนในการแก้ไขเยียวยาในกรณีที่มีการละเมิดต่อสิทธินอกทรัพย์สินจนเกิดความเสียหาย

สิทธินอกทรัพย์สินเป็นสิทธิที่ไม่อาจตีราคาเป็นเงิน ได้ความเสียหายที่เกิดกับสิทธินอกทรัพย์สินเป็นเรื่องเชิงนามธรรมแต่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคม เศรษฐกิจ และการแข่งขันทางการค้า สิทธิในครอบครัวก็ดี สิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียงก็ดี สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว หรือแม้แต่สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาก็ดี หากมีความเสียหายที่เกิดขึ้นย่อมไม่ได้เกิดกับชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือวัตถุใดๆ แต่เป็นเรื่องทางศีลธรรม และจิตใจที่อาจสูงกว่าความเสียหายทางวัตถุที่ผู้เสียหายได้รับจริง เช่น การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา กรณีการทำซ้ำเพลง หรือภาพยนตร์ออกจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาตแม้สามารถตีราคาวัตถุที่ทำซ้ำได้ แต่ไม่อาจตีราคาคุณค่าของสติปัญญา ความพยายาม และความเสียใจอันเป็นเรื่องทางจิตใจของเจ้าของผลงานออกมาเป็นตัวเงินได้ อีกทั้งยังเกิดความเสียหายต่อธุรกิจการลงทุนอย่างไม่สามารถประเมินค่าได้

ในกรณีดังกล่าวพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 76 เปิดโอกาสให้ผู้ถูกละเมิดเรียกทรัพย์สินนอกทรัพย์สินของตนได้โดยกำหนดให้ค่าปรับตามคำพิพากษาให้จ่ายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงเป็นจำนวนหนึ่ง และไม่ถือว่าค่าปรับที่ได้รับเป็นการกระทบกระเทือนถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งสำหรับส่วนที่เกินค่าปรับที่เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือสิทธิของนักแสดงได้รับแล้วนั้น ซึ่งเป็นการเปิด

ช่องให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดต่อทรัพย์สินทางปัญญาสามารถเรียกค่าเสียหายต่อสิทธิ  
นอกทรัพย์สินนั่นเอง

นอกเหนือจากการละเมิดลิขสิทธิ์ และสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์  
พ.ศ. 2537 แล้วความเสียหายต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลอาจเกิดจากการละเมิดกฎหมายอื่น  
เช่น

1. กฎหมายว่าด้วยความลับทางการค้า
2. กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม
3. กฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า
4. กฎหมายสิทธิบัตร
5. กฎหมายว่าด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ และการคุ้มครองพันธุ์พืช เป็นต้น

กฎหมายเหล่านี้ล้วนเปิดช่องให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสามารถเรียก  
ค่าเสียหายในทางแพ่งได้ เนื่องจากการละเมิดต่อกฎหมายข้างต้นย่อมส่งผลกระทบต่อ  
การแข่งขันทางการค้า การลงทุน รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

ดังนั้นในกรณีที่ปัจเจกชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลถูกละเมิดต่อสิทธิ  
นอกทรัพย์สินข้างต้น การเยียวยา หรือการชดเชยค่าสินไหมทดแทนต่างๆ จึงต้องนำประมวล  
กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ฉบับปัจจุบันมาใช้ด้วยเหตุผลที่ว่าประเทศไทยใช้ระบบประมวล  
กฎหมาย (Civil Law) การที่นำประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาใช้ใน การใช้ การตีความ  
และการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจึงอยู่ภายใต้ทฤษฎีว่าด้วยหนี้ (Theory of Obligation) ที่ถือว่าหนี้  
ละเมิดเป็นหนี้ประเภทหนึ่งในทางแพ่งที่คู่กรณีจะต้องมีการชดเชยกัน โดยมีมุ่งหมายให้ผู้ละเมิดชดเชย  
ความเสียหายที่เกิดขึ้นในทำนองเดียวกับหนี้ตามสัญญาซึ่งความเสียหายที่ตราค่าเป็นเงินได้เป็น  
เกณฑ์ และกำหนดค่าสินไหมทดแทนไปตามนั้น โดยให้เหตุผลที่ว่าผู้เสียหายไม่พึงได้รับค่า  
สินไหมทดแทนเกินกว่าหนี้ที่ผู้ละเมิดมีต่อตน

ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ฉบับปัจจุบันที่นำมาปรับใช้คือ ลักษณะ 5 ว่าด้วย  
ละเมิด และถึงแม้ว่าจะมีบทบัญญัติคุ้มครองถึงการละเมิดสิทธิ และการกำหนดค่าสินไหมทดแทน  
เพื่อละเมิดไว้ แต่เป็นการกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อสิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่  
สามารถตราค่าเป็นเงินได้ ส่วนค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายต่อสิทธิในทรัพย์สิน  
ได้บัญญัติไว้โดยกว้างขวางขาดความชัดเจนในการนำมาปรับใช้เมื่อเกิดขึ้นจริง โดยกำหนดให้ศาล  
กำหนดค่าสินไหมทดแทนจากพฤติการณ์ และความร้ายแรงที่เกิดขึ้น

การกำหนดค่าสินไหมทดแทนเมื่อเกิดความเสียหายต่อสิทธิในทรัพย์สินจึงไม่  
สอดคล้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง อีกทั้งในปัจจุบันโลกยุคโลกาภิวัตน์นั้นกระแสสังคมไม่ว่า

จะเป็นสังคมไทย หรือสังคมโลกต่างหันมาให้ความสำคัญต่อสิทธิออกทรัพย์สินมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับ แต่ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ฉบับปัจจุบันที่นำมาปรับใช้กับเรื่องดังกล่าวไม่ได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในการพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้ ดังนั้นการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจึงอยู่ภายใต้ทฤษฎีว่าด้วยหนี้ และการใช้การตีความตามดุลพินิจของศาล

อีกทั้งในทางปฏิบัติมีบางคำพิพากษาฎีกา 336/2475 ที่มีการนำเอาแนวคิดละเมิดคือ ริทออฟทรีพาส (Writ of Trespass) ที่ใช้ในระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) มาผสมผสานในทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมสูงสุด

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เอง จึงเป็นกรณีที่น่าจะนำมาพิจารณาว่าค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดต่อสิทธิออกทรัพย์สินมีความเป็นมาอย่างไร มีหลักเกณฑ์ และขอบเขตอย่างไรประเทศไทยมีหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้อยู่หรือไม่ ถ้ามีอยู่เป็นการเพียงพอหรือยัง และถ้าไม่มีจะนำหลักเกณฑ์วิธีการหรือมาตรการใดมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย และทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

## 2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาที่มาแนวความคิด หลักเกณฑ์ และขอบเขตของการคุ้มครองสิทธิออกทรัพย์สินของบุคคล

2.2 เพื่อศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนที่มา และความหมายของค่าสินไหมทดแทน

2.3 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของกฎหมายไทยในการคุ้มครองสิทธิออกทรัพย์สินของบุคคล

2.4 เพื่อศึกษาถึงปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการการละเมิดสิทธิออกทรัพย์สิน

2.5 เพื่อศึกษาความคุ้มครองทางกฎหมายต่อสิทธิออกทรัพย์สินในประเทศที่พัฒนาแล้ว

2.6 เพื่อศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของสิทธิออกทรัพย์สินต่อสภาพสังคมในปัจจุบันและอนาคต

2.7 เพื่อศึกษาแนวทาง และวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหอันเกิดจากการละเมิดสิทธิออกทรัพย์สิน เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ในอนาคต

### 3. สมมติฐานของการศึกษา

เนื่องจากระบบกฎหมายของไทยไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่มีการละเมิดต่อสิทธิออกทรัพย์สินจนเกิดความเสียหาย ซึ่งทางปฏิบัติในปัจจุบันการ กำหนดค่าสินไหมทดแทนในการละเมิดต่อสิทธิออกทรัพย์สินนั้น คำพิพากษาฎีกาส่วนใหญ่เป็นไป ตามแนวทางของทฤษฎีว่าด้วยหนี้ แต่ขณะเดียวกันก็มีคำพิพากษาฎีกาอีกส่วนหนึ่งที่น่าเอาแนวคิด คติละเมิดเรื่อง ริทออฟทริฟาส ที่ใช้ในระบบคอมมอนลอว์ มาปรับใช้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดแนวทางที่ ชัดเจนแน่นอนจึงควรมีร่างกฎหมายกำหนดค่าสินไหมทดแทนในการละเมิดสิทธิออกทรัพย์สิน หรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ฉบับปัจจุบันให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

### 4. ขอบเขตการศึกษา

ครอบคลุมสิทธิออกทรัพย์สินตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน โดยการศึกษาอดีต และความ เป็นมาของการคุ้มครองสิทธิออกทรัพย์สินตามกฎหมายไทย และศึกษาเปรียบเทียบกับ การคุ้มครอง สิทธิออกทรัพย์สินในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อังกฤษ อเมริกา เยอรมัน และญี่ปุ่น เป็นต้น เพื่อให้ เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิออกทรัพย์สินของบุคคล วิเคราะห์ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิออกทรัพย์สิน พร้อมทั้งหาแนวทาง และวิธีการที่เหมาะสมในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดจากการถูกละเมิดต่อสิทธิออกทรัพย์สินของบุคคล

### 5. วิธีดำเนินการศึกษา

การจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสารในเชิงกฎหมาย (Legal Documentary Research) กล่าวคือเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งภาษาไทย และ ภาษาต่างประเทศแล้วนำข้อมูลนั้นมาศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นถึงการศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการ แนวความคิดเรื่องสิทธิออกทรัพย์สินตามกฎหมายไทย และประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะ ผลกระทบจากการที่บุคคลถูกละเมิดต่อสิทธิออกทรัพย์สินที่มีผลโดยตรงต่อสิทธิของบุคคล และ ความเจริญทางเศรษฐกิจของชาติ พร้อมทั้งมุ่งศึกษาเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิ

นอกรหัสสินในประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อนำมาเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ฉบับปัจจุบันในอนาคต

## 6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อให้ทราบถึงที่มา แนวความคิด หลักเกณฑ์ และขอบเขตของการคุ้มครองสิทธิ นอกรหัสสินของบุคคล

6.2 เพื่อให้ทราบทฤษฎีเกี่ยวกับคำสินไหมทดแทนที่มา และความหมายของคำสินไหม ทดแทน

6.3 เพื่อให้ทราบแนวความคิด และวิวัฒนาการของกฎหมายไทยในการคุ้มครองสิทธิ นอกรหัสสินของบุคคล

6.4 เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิ นอกรหัสสิน

6.5 เพื่อให้ทราบความคุ้มครองทางกฎหมายต่อสิทธิ นอกรหัสสินในประเทศที่พัฒนา แล้ว

6.6 เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของสิทธิ นอกรหัสสินต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน และ อนาคต

6.7 เพื่อให้ทราบถึงแนวทาง และวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา อันเกิดจากการ ถูกละเมิดต่อสิทธิ นอกรหัสสินของบุคคล เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการแก้ไขประมวล กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ในอนาคต

6.8 เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และใช้เป็นฐานข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจ